

Fakta om helhetlig bærekraft gjøres mer tilgjengelig

Nofima og SINTEF Ocean samler nå tilgjengelige fakta om havbruksnæringen – både positive og negative fotavtrykk relatert til bærekraft.

Av: Kine Mari Karlsen (Nofima), Roy Robertsen (Nofima), Ulf Winther (SINTEF Ocean) og Roger Richardsen (SINTEF Ocean)
kine.karlsen@nofima.no

Fiskeri- og havbruksnæringens forskingsfond (FHF) finansierer prosjektet `Bærekraftindikatorer i norsk havbruk`. Målet med prosjektet er at fakta om miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft skal gjøres mer tilgjengelig. Det finnes mye informasjon på ulike nettsteder allerede, vi ønsker å samle og sammenstille den i en nettportal, slik at det er mulig å synliggjøre trender og utvikling innenfor utvalgte områder.

Mer balansert

Nettportalen for bærekraftindikatorer i norsk havbruk skal kunne gi et mer balansert kunnskapsgrunnlag om havbruksnæringens bærekraft. Dette fordi bærekraft har blitt et sentralt element for å vurdere utviklingen av næringen og fordi begrepet ofte knyttes til miljømessig bærekraft, og i mindre grad til økonomisk og sosial bærekraft.

Nettportalen skal kunne brukes av alle som er interessert i fakta om havbruksnæringen, og gi et bilde på tilstanden i næringen vurdert ut fra tre kriterier: påvirkningen på miljøet, økonomien i næringen og hva slags samfunnsmessige virkninger den gir.

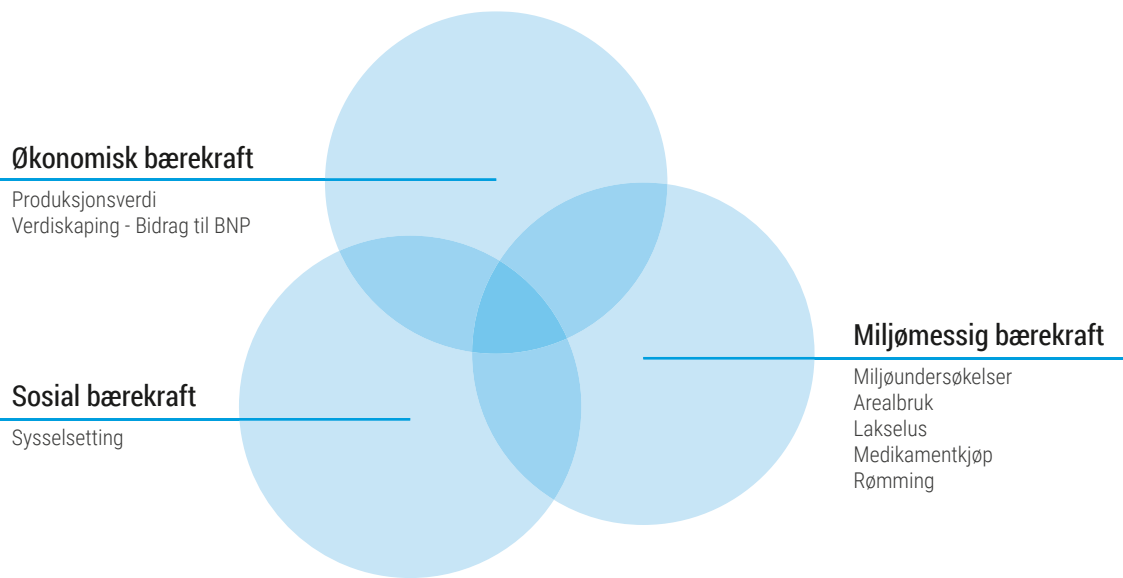
Nettportalen skal vise utviklingen i forhold til en rekke indikatorer som for eksempel lakselus, rømming, sysselsetting og verdiskaping. Portalen vil ikke vekte og gi en vurdering om næringen er bærekraftig eller ikke, men hensikten med portalen er en sammenstilling av fakta om havbruksnæringen.

Målet er at det skal bli enklere for beslutningstakere, politikere, media og andre interesserte å finne viktige fakta om havbruksnæringen.

Noen smakebiter

Første versjon av nettportalen foreligger og er klar for testing. Versjonen inneholder fakta om produksjonsverdi, verdiskaping, sysselsetting, miljøundersøkelser, rømming, lakselus, medikamentkjøp og arealbruk. En liten smakebit av forsiden vises i **Figur 1**.

For hver indikator har det vært jobbet med å finne nøkkeltall og vise utviklingen over tid basert på tilgjengelige datasett. I **figur 2 og 3** ser dere to eksempler fra versjon 1.0 av nettportalen.

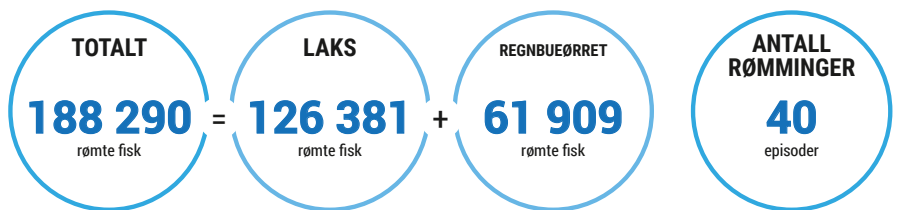

Figur 1. En liten smakebit av forsiden til nettportalen for bærekraftindikatorer i norsk havbruk. Figuren viser hvilke bærekraftindikatorer som er inkludert i versjon 1.0.

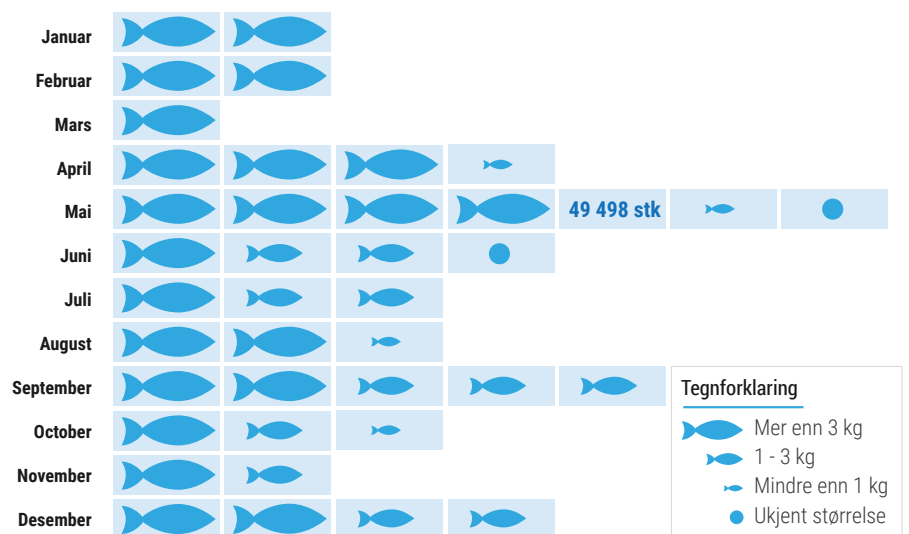
Det første eksemplet viser fakta om rømming av laks og regnbueørret (Figur 2). Dette er tall som oppdretterne er lovpålagt å rapportere til Fiskeridirektoratet ved rømming. I 2016 var det innrapportert 188 290 antall rømte fisk og antall episoder var 40. Dette vises som nøkkeltall i nettportalen. Det er også laget en illustrasjon som viser når på året fisken rømte og størrelsen på fisken ved rømmingen. For eksempel i januar 2016 var det innrapportert to rømminger, der fisken var større enn 3 kg.

Rømming

Nøkkeltall 2016

Antall episoder i 2016

Det andre eksemplet fra nettportalen er verdiskaping (Figur 3). Verdiskaping er den verdien en sitter igjen med etter å ha trukket ifra kostnadene knyttet til forbruk av varer og tjenester i produksjonsprosessen. Med andre ord verdiskapingstillene viser den merverdien næringen bidrar til i de ulike leddene av den havbruksbaserte verdikjeden. Summen av verdiskapingen fra all næringsvirksomhet i Norge kalles Brutto nasjonalprodukt (BNP).

Verdiskapingen viser flere forhold. Det kan for eksempel være lønn til arbeidstakere, som gir skatteinntekter til stat og kommuner. Verdiskapingen er også det økonomiske grunnlaget for bedriftene til å betale kapitaleiere, enten finanskostnader på lånekapital eller utbytte til eierkapital.

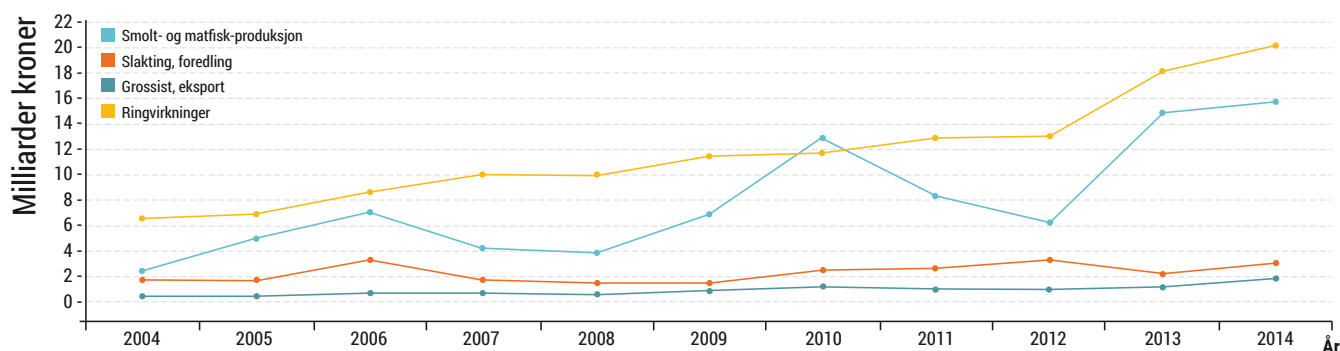
Figur 2. En liten smakebit hvordan rømming av laks og regnbueørret er presentert i versjon 1.0 i nettportalen for bærekraftindikatorer i norsk havbruk.

Verdiskaping

Nøkkeltall 2014

Utvikling 2004 - 2014

Figur 3. En liten smakebit hvordan verdiskaping er presentert i versjon 1.0 i nettportalen for bærekraftindikatorer i norsk havbruk.

I nettportalen er fakta om verdiskaping inkludert ringvirkninger også presentert. I 2014 ser en at ringvirkningene er 20,1 milliarder kr., som er nesten like mye som verdiskapingen i samlet verdikjede på 20,5 milliarder kr.

Videre arbeid

Den første versjonen av nettportalen foreligger, men portalen er enda ikke klar for lansering. Det jobbes nå med å etablere ei kvalitetssikringsgruppe, som har høy kompetanse innenfor miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft. En viktig oppgave til kvalitetssikringsgruppe er å være kritiske til utvalgte indikatorer, innholdet i nettportalen (datakilder og -kvalitet) og sammenstillingen av dataen. Et sentralt mål med nettportalen er å presentere et balansert kunnskapsgrunnlag om miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft i havbruk.

I tillegg vil nettportalen bli testet på ulike brukere både fra forvaltning, miljøorganisasjoner, fiskere og andre som har interesse av havbruksnæringen. De vil da få muligheten til å gi innspill på portalen og kan påvirke utviklingen av den.

Nettportalen vil bli justert basert på tilbakemeldingene fra kvalitetssikringsgruppen og brukere. I versjon 2.0 av nettportalen vil nye bærekraftindikatorer inkluderes.

Om prosjektet

Prosjektet "Bærekraftindikatorer i norsk havbruk" er et samarbeid mellom Nofima, SINTEF Ocean og BarentsWatch. Forskere fra Nofima og SINTEF Ocean samler tilgjengelige fakta om havbruksnæringen, hva angår miljø, økonomi og samfunnsmessige ringvirkninger.

Dataene samles inn fra ulike datakilder. I versjon 1.0 er datasettene hentet fra følgende dataeiere: Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, Kystverket, Mattilsynet, www.lusedata.no, Statistisk sentralbyrå (SSB), Folkehelseinstituttet og SINTEF. I prosjektet benyttes åpne offentlige datakilder og metodikken for databehandling skal være åpent tilgjengelig.

BarentsWatch har ansvaret for å utvikle nettportalen. BarentsWatch er et norsk helhetlig overvåkings- og informasjonssystem for de nordlige hav- og kystområdene og en del av regjeringens nordområdestrategi.

Dersom du er interessert i å følge med arbeidet i prosjektet kan du abonnere på vårt nyhetsbrev, ved å sende en e-post til prosjektleder Kine Mari Karlsen (Kine.Karlsen@Nofima.no)